

Сектор культури Липоводолинської РДА
Комунальний заклад «Липоводолинська централізована бібліотечна система»
Центральна районна бібліотека ім. Л.М.Новиченка

Державу зміцнює віра

(до 1030-річчя хрещення Київської Русі-України)
Методичні рекомендації

Липова Долина
2018

Згідно Указу Президента України №214/2017 «Про заходи з підготовки та відзначення 1030-річчя хрещення Київської Русі — України» 28 липня український народ відзначає День Хрещення Київської Русі-України.

Благословенний Господь Ісус Христос, що полюбив Руську землю і просвітив її хрещенням святим (Повість минулих літ).

Хрещення Русі-України пов'язують з ім'ям князя Володимира Великого, якого церква визнала святим рівноапостольним. У 983 році військо князя Володимира здійснило похід на ятвягів. Князь захопив Херсонес, який тоді належав Візантійській імперії і зажадав руки Анни, що була сестрою візантійських імператорів Василя і Костянтина. Інакше Володимир Святославович погрожував завоювати Константинополь. Однією з умов шлюбу стало прийняття Володимиром християнства.

У 988 році відбулося масове хрещення мешканців Києва, а згодом інших міст держави князем Володимиром Святославовичем. У результаті чого християнство стало провідною релігією на Русі.

У процесі підготовки до відзначення цієї знаменної події, окрім інформування читачів про причини та умови прийняття християнства нашими предками слід подбати про розширення їх знань про основи християнського віровчення, ознайомлення їх з основними християнськими святами, з головними святинями краю, з храмовою архітектурою, з культурою поведінки в храмі, зі святими рідної землі.

Князь Володимир

Якщо запитати сучасну людину, що знає вона про князя Володимира, то виявиться, не дуже багато.

Володимир прийшов до влади 980 року. Він був сином великого воєводи Святослава, що завоював пів-Європи. Щоб закріпитися в Києві, Володимиру довелося витримати семирічну боротьбу з братами. Сівши на київський престол, Володимир Святославович почав докладати зусилля для зміцнення й об'єднання держави. Народ любив свого князя й називав його «красним сонечком».

Але мало хто знає про нього як хрестителя Київської Русі, про те, що його звуть рівноапостольним, про різку зміну його характеру, світогляду після хрещення.

До хрещення князь Володимир був язичником. Яким було у ті часи слов'янське язичництво? Це не тільки обряди, фольклор, різні ідоли, але і певна психологія, світогляд. Ось декілька штрихів.

Володимир, новгородський князь, іде з дружиною на Київ. Його не зупиняє навіть те, що там князює його старший брат Ярополк, він захоплює київський престол, влаштовує розправу над рідним братом і...бере собі за дружину його вагітну вдову.

А ось Володимир забажав руки Рогніди, княгині Полоцької. І тоді він захопив Полоцьк, а батьків Рогніди стратив на її очах, і взяв її таки за дружину.

За свідченням літописця, князь мав кілька дружин. І все це для язичницького світу було нормою. Адже князь – улюбленець богів, і йому все прощається. Ще б пак. Володимир готовий був принести в жертву богам двох варягів-християн. Жертвопринесення не відбулося тільки тому, що піддані князі самі розправилися з іновірцями. Ось що таке язичництво. Людина нашого

часу швидше за все вирішила, що це звірство. І сам князь про себе скаже: «Я був як лютий звір».

І ось цей буйний правитель приймає хрещення. Що цьому передувало? В 986 році у Візантійській імперії була смута. Імператор звернувся за допомогою до київського князя. Той погодився, але в нагороду просив отримати руку візантійської царівни Анни, сестри імператора. Для зміцнення авторитету Київської Русі це мало велике значення. До того ж діти б від цього шлюбу мали законне право на візантійський престол. Цього хотів Володимир. А що ж греки? Вони вимагали, як обов'язкову умову, хрещення Володимира, бо нечуванним було, щоб християнка поєдналася з язичником. Та обіцянка їх була лукавою. Коли частина київського війська допомогла придушити повстанців, імператор і не подумав послати царівну до Києва. Тоді Володимир, розлютувавшись на греків, пішов на них війною. І ті змушені були дотриматися обіцянки. В 986 році князь хрестився.

Що відбувалося в його душі після того, ніхто не знає. Хрещення могло бути і політичним кроком князя: щоб і з Візантією поріднитися, і щоб об'єднати воєдино розрізнені слов'янські племена. Але ніхто не сумнівається, що після хрещення Володимир став зовсім іншою людиною, про що свідчать його справи.

Він відмовляється від своїх попередніх дружин і живе лише з Анною. Постійно роздає своє багатство бідним. Почувши євангельське «блаженні милостиві, бо вони помилувані будуть», він наказав кожному нужденному і вбогому приходити на княжий двір і брати все необхідне...але німічні не могли прийти, тоді він наказав положити на вози хліб, м'ясо, рибу, різні овочі, мед, розвозити по місту, запитуючи: «Де хворі і вбогі» – і роздавати їм все, що треба».

Можливо, саме тоді в народі прозвали князя «красним сонечком». Неймовірна щедрість вражала людей. Як знати, чи не це привело багатьох до нової віри. Для чого робив це князь? Адже його ніхто до цього не примушував. Мабуть, він належав до тих людей, не могли не ставитися серйозно до того, на що зважилися.

Це стосується і знаменитих банкетів князя: туди тепер пускали і київську бідноту. Мало того, почувши заповідь «не вбий», Володимир забажав скасувати смертну кару. І це той безжалісний Володимир!

А як же насилля при хрещенні? Воно було? Літопис говорить, що Володимир, закликаючи народ хреститися, заявив: «Якщо хто не прийде завтра на річку, то не буде мені другом». Це насилля? Для сучасної людини, можливо. А тоді, коли людина вважала себе частиною племені, роду, князя сприймали як батька, а не як «гаранта Конституції».

І останнє. Чому ж князя Володимира церква вважає святим? За видатні заслуги перед церквою? Але багато було правителів, які те ж хрестили свої народи. До речі, в народі Володимира визнавали святим ще задовго до офіційного церковного прославлення. Чимось же він вразив серця людей, щось, видно, було особливим у його постаті.

Після хрещення князь різко змінився, він духовно переродився. Християни вірять, що самій людині це не під силу. Князь Володимир – натура цільна,

глибока. Церква тому прославляє його як рівноапостольного, що сила його прагнення до Бога повернула весь хід руської історії.

Хрещення Київської Русі стало видатною подією не тільки в історії нашої Церкви, але й в історії нашого народу. Воно мало важливі наслідки для нашої країни. Хрещення Київської Русі завершило початий у першому столітті та зміцнений трудами слов'янських просвітителів Кирила і Мефодія багатомісячний процес становлення християнства в нашій давній державі. Для Руської Православної Церкви Хрещення Русі було початком її офіційного існування.

Християнство створило духовну основу для єдності Давньоруської держави. Вплив Руської Православної Церкви в той період був значним. Церква зіграла величезну роль у припиненні міжусобиць князів, у об'єднанні князівств у єдиній державі та її зміцненні, у закріпленні й розширенні зв'язків Київської Русі з багатьма європейськими державами, насамперед з Візантією та Болгарією. З прийняттям християнства на Русь перейшли наявні тоді на сході форми церковної організації. Руська держава переймала найвищі форми державної організації Візантії. Київська Русь увійшла в родину європейських держав. Якщо говорити про вплив Хрещення Русі на культурне життя нашої країни, то він позначився на всіх його сторонах. Насамперед Хрещення сприяло розвитку освіти в нашій Вітчизні. Засновувані всюди монастирі (до речі, чернецтво є невід'ємною частиною православного життя) ставали центрами не тільки духовного виховання православних людей, але й книжної освіти.

Після прийняття християнства на Київську Русь почали впливати література, політична думка, природничо-наукові погляди і насамперед православне богослов'я Візантії. Прийняття християнства в 988 р. поставило вимогу придбання для Руської Православної Церкви багатьох службових та церковно-освітніх книг. Християнство дало стимул для розвитку власної писемності на Русі. Усе це дозволило великому князеві Ярославу Мудрому заснувати при Софійському соборі першу на Русі публічну бібліотеку. В XI ст. в монастирях Києва й Новгороду писалися літописи про події загальнодержавного значення.

За кілька століть в Київській Русі була створена висока християнська культура, яка виникла і зміцніла на ґрунті боротьби з язичницьким спадком. Християнство збагатило східнослов'янські народи новими науковими й філософськими поняттями, досі невідомими слов'янам. Прискорився розвиток давньоруської літературної мови.

Християнство мало всебічний вплив на культурне життя наших предків: на освіту й літературу, на живопис і архітектуру, на державні закони й політику тощо. Християнство визначило основу середньовічної культури нашої країни і тим поєднало слов'янський культурний світ і Київську Русь з культурними колами християнських народів Сходу і Заходу. Культура, що прийшла на Русь після прийняття християнства з Візантії, продовжувала далі розвиватися на ґрунті власної творчості. Це сприяло історичному самовизначенню Київської Русі та знаходженню нею свого місця у світовому історичному процесі.

З нагоди відзначення Дня Хрещення Київської Русі-України рекомендуємо:

- організувати тематичні книжкові виставки, викладки літератури, літературні години, круглі столи, бесіди, уроки духовності, інформаційні повідомлення, бесіди, зустрічі з священнослужителями на теми: «Хрещення Русі: історичний, культурний та духовний вплив на розвиток України», «Збережемо духовність», «Джерела вічної духовності», «Під захистом господньої любові», «Церква і світ на межі третього тисячоліття», «Не старіє свята правда, як і слово Боже», інформаційна година «Християнську ввів він віру, мов цвіт обнови для народу», тематичний перегляд «Хрещення України-Русі в мистецтві та літературі», виставка «Князь Володимир Великий - хреститель Київської Русі», день православної книги «Спочатку було слово».
- віртуальна подорож храмами України «Моліться, люди, всі до Бога...»;
  - книжкова виставка «Володимир Великий – володар і хранитель Русі-України»;
  - огляд літератури «Наукові джерела історії староруського християнства»;
  - перегляд анімаційного фільму «Сказання про Хрещення Русі»;
  - інформаційно-просвітницька година «Вічне джерело духовності – ікона».

Відповідальна за випуск:

С.А.Лисенко
директор КЗ «Липоводолинська ЦБС»

Матеріал підготували:

В.М.Мельник
зав. методико-бібліографічним
відділом ЦРБ
Н.М.Гуржій
провідний бібліограф ЦРБ

Компютерна верстка:

Н.В.Товста
провідний бібліотекар відділу
інформаційних технологій ЦРБ

